

Asia: VN/27297/2023

Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2024-27

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleittain

-

1. Johdanto, yleiset huomiot

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 1. Johdanto, sekä muut yleiset huomiot

Sivistysala ry:n tavoitteena on, että Suomi on parhaiten koulutettujen ihmisten hyvinvoiva, avoin ja vetovoimainen maa, jossa osaamisella ja luovuudella tehdään parempaa maailmaa. Sivista kiittää tasa-arvo-ohjelmaa siitä, että se tunnistaa koulutuksen merkityksen tasa-arvon vahvistamisessa. Kyse on paitsi niistä valinnoista, joita yksilö tekee omalla koulupolullaan, myös siitä arvopohjasta, jota suomalaisessa koulutusjärjestelmässä varhaiskasvatuksesta alkaen ruokitaan.

2. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen koulutuksessa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 2. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen koulutuksessa

On niin yksilön kuin yhteiskunnan etu, että jokainen ihminen tavoittelee sellaista koulutusta ja uraa, johon hänellä on parhaat edellytykset. Sivista pitää tärkeänä sitä, että osana samapalkkaisuusohjelmaa 2024–27 vahvistetaan tasa-arvoisia koulutuspolkuja ja stereotyyppioita purkavia työelämämielikuvia edistävää opinto-ohjausta kaikilla koulutusasteilla.

Ohjaushenkilöstön lisäksi opettajilla ja varhaiskasvattajilla on keskeinen rooli siinä, että jokainen lapsi ja nuori saa kasvaa ja oppia turvallisessa ympäristössä omana itsenään, omia yksilöllisiä valintojansa tehden. Sukupuolitietoisuus on vielä verrattain tuore käsite opetuksessa ja ohjauksessa. Sitä käytetään muun muassa perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelman perusteissa. Sukupuolitietoisuuden lähestymistavan huomioiminen vaatii vielä henkilöstön osaamisen vahvistamista. Tämä huomioiden on valitettavaa, että opetus- ja kulttuuriministeriön tuottavuusohjelmassa on esitetty Opetushallituksen henkilöstökoulutusten rahoituksen lakkauttamista kokonaan. Sivista katsoo, että täydennyskoulutusta olisi jatkossakin mielekästä

rahoittaa, kehittää ja koordinoita kansallisesti. Tämä varmistaisi edellytykset monipuoliseen täydennyskoulutustarjontaan ja keskeisten kansallisten kehittämiskohteiden huomioimisen.

Kappaleessa esitetään kolmea toimenpidettä: 1) sukupuolen huomioiminen perusopetuksen oppimistulosten vahvistamistyössä, 2) moniperustaisen syrjinnän näkökulman huomioiminen mm. oppilaanohjauksessa sekä 3) koko koulutusjärjestelmän kattava kehittämisohjelma, jonka tavoitteena on tukea ja seurata yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmien laatimista ja vaikuttavuutta. Sivista kannattaa kahta ensimmäistä toimenpidettä. Kolmatta toimenpide-ehdotusta Sivista ei pidä tarkoituksenmukaisena.

Sivista ei pidä mielekkäänä sitä, että toimenpide on kohdistettu yksittäiseen työkaluun, jollaisena tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa voidaan pitää. Toimenpiteen kohdistaminen näihin suunnitelmiin antaa ymmärtää, että toimintatapa on itse tavoitetta keskeisempi. On myös huomioitava, että suunnitteluvaikeuksien keventäminen on osa hallituksen kehysriihessä sopimaa norminpurkupakettia: ”Kasvatus- ja koulutusalan suunnitelma- ja raportointivaikeuksia vähennetään olennaisesti ja kevennetään näin hallinnollista taakkaa.” Esimerkiksi varhaiskasvatuksen osalta eduskunta käsittelee parhaillaan hallituksen esitystä toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvaikeudesta luopumiseksi. Sivista huomauttaa, että niin lainsäädäntö kuin varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelman perusteet edellyttävät yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistä ilman suunnitelmiakin. Emme pidä perusteltuna lisätä suunnitteluvaikeuksia myöskään liikunnan tai taiteen sekä kulttuurin osalta (Kappale 4 Sukupuolten tasapuolisen osallisuuden ja edustuksen lisääminen).

Ehdotamme toimenpiteen uudeksi muotoiluksi seuraavaa:

3. Suunnitellaan ja toteutetaan koko koulutusjärjestelmän kattava kehittämisohjelma, jonka tavoitteena on tukea ja seurata yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisen vaikuttavuutta.

3. Tasa-arvon työelämässä ja työn ja perheen yhteensovittamisen tukeminen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 3. Tasa-arvon työelämässä ja työn ja perheen yhteensovittamisen tukeminen

Sivista pitää sukupuolten välisen tasa-arvon seuraamista ja tukemista kotoutumislain uudistusten yhteydessä perusteltuna. Sivista korostaa, että laadukasta kotoutumiskoulutusta järjestetään myös yksityismuotoisissa oppilaitoksissa. Niissä toteutetaan myös luku- ja kirjoitustaitokoulutusta sekä aikuisten perusopetusta, esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Kotoutumista edistetään parhaiten koulutuksella, joka tukee yhteiskuntataitoja, kielen oppimista ja osaamista. Myös Karvin (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus) aikuisten maahanmuuttajien lukutaitokoulutuksen arvioinnissa (2022) suositellaan, että koulutuksissa tulisi entistä vahvemmin tukea opiskelijoiden mahdollisuuksia luoda sosiaalisia suhteita yhteisöihin, joissa puhutaan suomea tai ruotsia. Sivista näkeekin ennen kaikkea maahanmuuttajaäidit erityisenä kohderyhmänä, jonka kotoutumiskoulutusta tulisi tukea.

4. Sukupuolten tasa-arvoisen osallisuuden ja edustuksen lisääminen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 4. Sukupuolten tasa-arvoisen osallisuuden ja edustuksen lisääminen

-

5. Naisiin kohdistuva-, lähisuhde sekä muu väkivalta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 5. Naisiin kohdistuva-, lähisuhde sekä muu väkivalta

-

6. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen Euroopan unionissa ja kansainvälisessä toiminnassa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 6. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen Euroopan unionissa ja kansainvälisessä toiminnassa

-

7. Institutionaaliset rakenteet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 7. Institutionaaliset rakenteet

-

Tikkinen Annakaisa
Sivistysala ry